

MÁSOD-SZERELEM.

Elbeszélés.

KUNOSS-TUL.

(Vége.)

Ott ült Adonia, könnyű reggeli öltözetben, szunyadó férje ágyánál. Térdein ártatlanul mosolygó fiacskáját tartá; de örömet érezni nem tudott. Szemei a' férj halotthalvány arczára feszültek; de szive nem volt fogékony fájdalom iránt. Hasonlított egy szoborhoz, mely remekisége által művésztét dicsőíti, de önmagában dicsőítve nincs, mert szellemi élete hiányzik. Gondolatainak legkisebbike is a' multban tévelygett, mintegy menedéket keresve azoknak üdv-omladéki közt a' rémes jelennek mostoha csapási ellen.

A' kisdéd Halmos, megunva néma egyedüliségét, mindaddig nyugtalankodék, míg végre anyja figyelmét magára fordítá, kiragadván őt hosszas elmélyedtségébül. Adonia arczán egy pár forró könnyű csordult alá, a' fojlott érzelmeknek enyhültharmata; 's megcsókolá a' gyermeket, életének egyetlen örömbimbaját. E' pilanatban jött ismét a' sebész, megtekinteni az általa gondosan bekötött sebet.

A' szunyadót fölébreszteni nem akarván, csak üterét tapogató meg, 's elhatározó biztossággal mondá: veszélyen kívül van. Azután helyet foglalt Adonia mellett, 's távolról kezdett előzményekkel akará készíteni azon hirre, mellyet vele közlendő vala. Adonia sejté szándokát, 's kéré: tudatná azt vele minél rövidebben, mert — ugymond — nincs az a' körülmény, mellynek hallása őt veszélyesen megrendíthetné. A' sebész engedemeskedett, 's elmondá a' hirt, melly az egész fürdővendégekört foglalatoskodtatá, hogy az orgyilkosság egész gyanúja Bogláron fekszik, mint Adonia egykori imádóján, 's utóbb férjének esküdt ellenségén.

Adonia minden más hirre készülve volt, csak ez egyre nem. — Hazugság! kiálta föl indulatos hevületében; ha egész világ bünösnek mondja is őt: én örökre vitatni fogom, hogy az hazugság. Boglárt senki nem ismeri úgy mint én. Ah istenem! bár soha ne ismertem volna őt! — Nem tudott tovább szólni; az indulatok harca minden életerejét leküzdé, 's ájultan hanyatlott el a' pamlagon.

A' hir csakugyan általános hiteli volt, annyira, hogy Boglár ellen a' megyei hatóság törvényes vizsgálatot rendelt.

Ártatlanul szenvedni, már magában enyhület 's vigasztalást nyujt az öntudat által. Boglárnak azonban nagyobb vigasztalása is volt; az t. i. hogy mind Adonia mind Etelka meg valának győződve büntelenségéről, mit ennek tulajdon ajkairul, amannak pedig a' sebész előtt nyilvánított 's ez által neki híven elmondott kifakadásából tudott. De sajnosan esett neki azon elszigeteltség, mellyben e' viszonyok miatt szükségkép maradnia kellett, 's Etelkának Füredről távozása, hol a' már előzőleg terjedt hir miatt neki sem lehetett megjelenni társaságokban.

A' Boglár ellen intézett nyomozás, szokott lassúsággal történt, 's mégsem vezetett semmi következményre. Minden tanuvallásból, minden körülmény puhatolásából az tetszett ki, hogy a' súlyos gyanú ellenére is csakugyan más volt az orgyilkosságot elkövetni akaró; 's így szabad távozás engedteték Boglárnak saját jószágára, míg ügyét a' törvényszék ítélete eldöntendi, 's vagy egészen feloldozza, vagy a' gyanú fokához alkalmazandó büntetés alá vonandja.

Igmányd folyvást Füreden tartózkodék, szokott életmódja szerint, 's nem változott vidámsággal; mert Halmosnak bizonyos fölgógyulása azon lélekismereti furdalásoktól is megmenté, mellyek őt a' cselekedetnek éjelen szorongó álomtalanásban tartották. Ő is közöttük volt az ügyben kihallgatott 's meghitelesített vallomásozó tanúknak. Az ő szavai legterhelőbbek voltak Boglár nézve; mert azokat, a' vádlatlalt volt baráti viszonya ellenére, mintegy áldozatként látszék nyilvánítani.

A' minek kinyomozása gyakran hosszas fáradság után sem sikerül, azt gyakran könnyű szerrel hozza napfényre a' véletlenség. Így történt ez alkalommal is.

A' sétányon mulatozó nép közt egy zsidó gyermek járt, füredi emlék-poharakat, üveg-fecskendőket, szipákat, gyujtacsokat 's egyéb aprólékosokat hordozva, 's velök mindenkit unszolólág kínálva. Ez néhány nap óta titkosan simul egyik 's másik fiatal uracshoz, 's mint látszék valamely rendkívüli árucikkelytől ohajtott volna jó pénzért

menekedni. Ugyanezzel kínálá meg alattomban egyik nap a' nyomozási kiküldöttséghez tartozó, 's annak végződte után kevés ideig Füreden mulatni szándékozott esküdtet. A' titkos áru, egy szép mell-tű volt, mellynek birtokába a' gyermek bizonyosan nem vásárlás útján került. — Az esküdt kérdőre voná a' gyermeket; mi sok járdalót gyűjte körükbe, 's azok közül többen találkoztak, kik a' mell-tűt Igmándyénak ismerék. A' gyermek állhatatosan első vallomásánál maradt, hogy a' mell-tűt a' színház közelében találta, fölfedezé azonban egyszerűsmind, hogy azt egy ideig rejtve tartá, nehogy valamikép a' még itt levő tulajdonosnak szeme elibe kerüljön; most már azt elutazottnak gondolá, 's bizton vélte a' talált jószágot árulhatni.

A' küldöttség elnöke, kinek az esküdt azonnal jelentést tön, letartóztatá a' gyermeket, egyszerűsmind magához hivatá Igmándyt. Ez belső szorongatások közt jelent meg. Az elnök elibe tartá a' mell-tűt, 's kérdést tön, ha magáénak ismeri e azt? A' bűnös egészen megzavarodott. Tulajdonát nem tagadható el, 's szíjlett örömmel tudakozódék annak megtaláltatása iránt, mellyet, ugymond, még ide jövetének első napjaiban elvesztett, 's már vizsgálásnak nyilatkozatá e' kijelentést, 's komoly vallomásra szólítá föl a' színváltozatos arczu Igmándyt, kinek számos kicsapongási egyebjiránt is tudva voltak előtte. Ez mindinkább elveszté elmejelentését, 's annyira bebonyolítá magát vizsás feleleti által, hogy az elnök, a' megyére teendő jelentés és újabb vizsgálat-rendelés idejéig, mint nehézz gyanu által terhelt 's birtoktalan személyt, nyomon őrizet alá vetetni rendelé.

Ki írhatná le Adonia örömét, midőn ezekről tudósítatva, Boglár iránti hitét alaposnak, 's ártatlanságát a' világ előtt rövid nap mulva fényre jövendőnek látá! Legjobban tükrözendi belsejét tulajdon levele, mellyet, Boglár hollétééről bizonyos nem levén, Etelkához utasítani legbiztosabbnak 's legilledelemesbnek vélt. Tudta egyebjiránt, hogy e' lánykát, ő utána, mindenek fölött legjobban érdeklí ezen ügy, 's reménylé, hogy általa Boglár is leg hamarább lesz mindenekről értesítve. Sok tusakodás, érzelemharcz 's tartalomváltoztatás után vég-

re következő sorokba foglalá elméje 's szíve sugalatit:

Barátném! Egy szóval megtudnám irni kegyednek, a' mi engem szomorú viszonyaim közt elcsüggedéstül ment meg, 's a' mi kegyedet boldogítandja. E' szó: — Boglár ártatlan. De illy röviden nem végezhetem levelemet. Ha szavak helyett az égnek csillagait soroznám együvé, 's levelemül a' nagy mindenségnek határtalan szőnyegét választanám: mégis megszükülnek érzelmeim kifejezésében.

Kegyed osudálkozni fog illy tartalmu levelet kapni egy ismeretlenül. Oh nem, mi nem vagyunk ismeretlenek; a' mi lelkeink rokonok; 's a' rokonlelkek nem ismeretlenek egymás előtt.

Kegyed szereti Boglárt; 's kegyedet Boglár viszonyszereti. Egy hű lélek mindezekről pontosan tudósított engemet. Ah, volt idő, mikor én is büszkélkedhettem volna e' férfitu szerelmével; mert ajkai vallomást tőnek arrul előttem. De gondatlan gyermek voltam; nem tudám beesülni a' szerelmet, 's méltó valék, hogy azt elveszítsem, Igyekezék kegyed e' szerelmet megérdemelni. Olly kincs az, mellyet a' világ minden gazdagsága nem tud kipótolni. Én eléggé érzem, milly nyomoru vagyok e' kincs hiával, aranyhalmaim közepette is. Egyetlen egy sugárka van még fön, életem komor éjszakáját megvilágítandó. Ez — a' remény: Boglárt egykor boldognak tudnom. Ismerem gondolkozása módját; ő ezt lehetlenségnek tartja. De önmagát csalja meg. Mit nem tud feledtetni egy szerelemdús keblű nő! Mit elő nem tud varázsolni egy örök nyájasságu anya! Hiszem, hogy ezeket föllelendi kegyedben. Én akkor majd barátságukért fogok esdekelní, magam és magzatom számára; addig is fogadjon el kegyed barátnéjának, 's teljesítse első 's talán utolsó kérelmemet: boldogítsa szerelmével azt, kit olly mondhatatlanul ohajt boldogítva tudni — Adonia.

István király nap délutána volt. Pestnek utczáin népraj zsi bongott, 's tarka vegyületben sieté az ég harmatözönével csak az előtti nap mosdakozott városrösligetbe vagy budai hegyek közé.

Litérék udvarán is befogva állott a' kocsí, mellyen a' család Lipolt mezejére vala rándulandó. Az anya még öltözködék; Etelka hajnalsugárkint rózsaszín ruhában jelent meg Boglár előtt, ki idő-

közben a' zongora varázsnyelvére bíz a' szíve olvadó hangulatának kifejezését. A' szobalány „Lítér Etelka kisasszonynak“ czimzett levelet nyújtja át e' pillanatban. Boglár faggatózva tudakozódik: vajjon nem szerelmi levél e az? Etelka készséggel adá kezébe a' levelet, 's játszilag komolyan mondá: Kegyedet választom titoknokul; 's fölhatalmazom feleletírásra.

Boglár vonakodék elvenni a' levelet, mellynek olvasására Etelka unszolá; de engednie kellett, 's boritékát nem vizsgálva föltöré. Az írást ismerni vélte. Elfordítá a' lapot, 's Adonia neve tünt elibe, mellyre önkénytelen felsohajtott. Etelka kíváncsi lön a' levél tartalmára, sürgeté annak olvasását, 's Boglárnak olvasnia kellett.

Mindketten rendkívül meg valának lepette a' levél foglalatja által. Etelka arczát pillanatonkint a' szeméretesség bibora 's az aggodalmasság halvány színe borítá. — Boglár, érzetostroma miatt nem tudott folytonosan olvasni; akadozó szava mindinkább reszketeg lön; vére arczába toltul, 's az elérékenyülés majdnem könyeket fakasztja szemeibül.

Etelka észre sem látszék venni, hogy a' levél tartalma elfogyott, 's némán, földre szegzett tekintettel álla még, midőn Boglár érzelmeitül elkapatva lábaihoz borult, 's szerelmet vallva, vizsonzserelem általi boldogításért esdekel.

Az anya nem végezheté vala jobbkor öltözését, 's nem érkezhették alkalmasb időben mint most. Boglár ő előtte is megújítá esdekléseit; Etelkátul szerelmét, az anyátul áldását kérve. — 'S mikint tagadhatták volna meg ők ezt az általuk annyira tisztelt férfitól!

Boglárt kéjözönlő mátká- 's tiszteletgerjesztő anyacsók avatá a' földi éden polgárai közé; 's Lipolt mezőnek alig ha volt még bensőbb érzetü 's magasb örömök iránt fogékonyabb istvánnapi vendége, mint az ifju pár. —

Füreden ez idő alatt a' megyei hatóság által másodizben kinevezett küldöttség újabb vizsgálatokat tön, 's a' tekeöz, 's néhány a' lövés éjszakáján cseresnyéjüket őrzött paraszt összehangzó vallo-mása, végre Igmándy háztulajdonosának akkorban éjjél után későn történt haza érkezterül tett bizony-sága, olly terhelők valának: hogy Igmándy, pöre lefolytáig is börtönbe záraték; Boglár pedig, min-

den további gyanútól feloldozottnak hivatalosan nyilatkozaték.

Adoniához végre megérkezett az ohajtvá várt levél, melly őt Boglár 's Etelka szerelemviszonyairul kedvezőleg értesité, ezek mindkettejének neve aláírásával. —

A' hölgy szívéül egész önteher hullott le, midőn a' kölcsönös szerelmet lehelő irat foglalatján keresztül ment. Sok idő óta most érzé csak magát egészen nyugodt lélekkel; mert Boglár többé nem vala boldogtalan. Az életnek uj becse keletkezett előtte; mert ismét fog közeledhetni Boglárhoz; barátjának nevezhetendi őt, 's mint illyennek, legalább panasza egy részét keblébe fogja önthetni; mert leend egy barátnéja, kivel szíve összehangzólag érez, ki női viszonyokban gyengéd részvétell fog iránta viseltetni, ki szenvedéseit vizasztaló szavakkal enyhíteni fogja. Illy mosolygó képekké rakott jövendő reményülve alig várá a' napot mellyben az orvos férje sebént annyira gyógyultnak valandja, hogy Pestre visszautazhatnak.

Végre ez is megtörtént. Éppen Boglár 's Etelka összekelését előzőtt nap érkeztek meg Pesten. Adonia nem tartóztathatá vissza magát, hogy az esküvésre el ne menjen. E' jelenet megtöré lelki 's testi erejét. Sem orvosi tudomány, sem baráti szivesség nem mentheté meg a' hervadástul, 's három évnegyed mulva, midőn Boglárt az atyává létel mondhatlan öröme dicsóité: asszonyuk halálán siránkozó cselédség fogadá a' barátnéhez sietett örömkövetet.

TAVASZI DALOK. GYÖNGYÖS Y-TÖL.

I.

Midőn ifjú virányidon
Neked, természet, hódolok:
Keblemben forrón érezek,
Agyamban mélyen gondolok;
'S ha elmondom mit egy mező
Gondoltat, 's érzetet velem,
Tavaszdallá lesz ajkamon
A' gondolat 's az érzelem.

II.

Mi tészí olly kedvessé,
Olly enyhé e' határt?
A' szellő honnan hozza
E' gazdag illatárt?
Körülem a' mezőben
Virágok nincsenek!...
Ah! a' szelíd ibolykák
Titokban fejlenek.

HIR-KALÁSZOK

a z é l e t f ö l d é r ü l .

Ersekújvári nyárhó 16ikán 1838. Midőn honunk' majd minden részében a' szerencsétlen vizár által károsultak számára nagy mennyiségű ajánlatot tétetnek, némelyek ez alkalommal a' példátlan részvételt hasznukra fordítani akarván, vándorbotjokat hónuk alá véve utnak erednek, 's tapasztalván milly hatással bír a' hon javát 's virágzását obajtot keblekre ama' mondas: 'én pesti kárvalót vagyok, ennek részvétegerjesztő palástja alá rejtik előbb utóbb napfényre jövő alacsony cseljaitok. Ezt alkalmam volt tapasztalni. Ugyan is f. h. Sikán Smoikofszky Adolf pesti kárvalott egy kellemes este' szerzését ígéré az általa széthordott czedulán; mint előadandó tárgyakat kijelvelvén több soha nem hallott czimű német balladát, egy áriát Frau Davolloból (talán Fra Diavolo), kivilágítandó magyar koronát, 'Éljen Hungaria!' felirással 'stb. Illymenny maga nemében soha, vagy legalább régóta nem látott multság miképeni kivételétől, (meggondolva, hogy ezen egyveleg létrehozza pár nappal előbb mint állfűzöt - készítő több házaknál fellépni nem áttalott) világos képzele volt mindenkinek. De részint azon, minden jobb Lebel' birtokában lévő részvétől mellyel a' szerencsétlenek iránt viseltetünk, részint alkalmatlan könyörgéseinek engedve mintegy negyvenen a' városi kocsmá' teremében megjelentünk; 's ki e' közepe táján ronda ponyvával elválasztott teremben iszonyu hőség között csak egy félórát töltött, aligha leend kedve hasonló áldozatot többé tenni. Végre is mi volt a' köszönet? az unalom 's fojtó hőség által egy óra folyásig elkinoztatván a' szerencsétlen pesti kárvalott tudunkra adá, mivel költségei túlhágják a' bevételt, legyünk szivesek menni, vagy azokat megtéríteni. Mi az elsőt választván esti 9 órakor hazatértünk. Az illy utálatos pénzeszalókra szorosb ügyelettel lenni a' városi tiszthatóság kötelessége. — Borzadással lepte meg városunk' lakót f. h. 15kén ama szomorú hír: hogy Kappel József fűszeráros boltjában kereskedéssel foglalatoskodó két ifjú, Nyitra vízbe fűrődni menvén, a' habok' áldozatja lön. Csudálatos dolog, hogy bár itt illy szomorú példák évenként történnék, felsőbbégi rendeletek nem korlátozzák a' fiatalság' kiesapongó vágyait! De ki fog illy nagy tömegnek parancsolni, azt a' fűrődést eltiltani? Hiszen minden 10 lépésnyire strázsa nem állhat. — Legyen csak fűrődésre alkalmas, kimért, 's ennek következtében kijellett hely (ha már rendes fűrődházat állítani nem akarunk) kétségkívül ha nem is mindyájan legalább nagyobb rész oda fog sietni, mert az élet kedves lévén, teste kívánatának mindenki inkább biztosabb helyen tendeleget. Ez annál kívánatosb, mivel jelenleg sokan, a' folyó csalfa medrétől tartván, megfűrődés végett Nyitrára vagy Komáromba kénytelenek menni, melly alkalmatlanságtól sok lakót akár egyes vállalkozó akár a' városi hatóság kevés költséggel megmenteni képes volna. DEZSÉRI.

Nyitrai alsó járás. Mind a' mellett, hogy mult hó 19ikén a' záporos iszonyu pusztítást vitt véghez a' réteken, nem csak a' rendekét hanem boglyákban volt szénát is magával ragadván, vagy a' rétet két lábny iszappal betöltvén: bő szénatermő vidéken' jelenleg is a' takarmánnyal foglalatoskodnak, 's az aratás elkezdődvén, gabonahordásig aligha fognak végére járni, noha rendkívüli számmal jelennek meg a' felső vidéki tót munkások. Az urbér behozatala előtti időkhez képest a' napi bér most még egyszer olly nagy; mert a' nagyobb részek elegendő kenyerre lévén, később napokon át lőczáján heverészni, mint illő bérért dolgozni. A' munkások napi díját, aratók és cselplok részeit meghatározó ár-

szabások nálunk czélt nem érnek. A' mezei gazda tapasztalván, hogy bár ez évenként 's mi több a' megye közgyűlésében határozatlik, 's e' felőli hirdetemény minden helység' kezébe jut, gyakorlatba hozataláról azonban gondoskodva nincs: végre is kénytelen azt fizetni, ki mit kíván. Nem volna e' czélirányos, a' köző fektetvéből, illy henye, túlságos bért követelő munkásokat, a' helybeli hatóság ügyelete alatt, 's megye közgyűlésben határozott díjért napszámra sürgetni sőt némi büntetés által kinszeríteni, 's az ekkép érdemlett pénzbeli mennyiség egy részét adója' felzétésére fordítani; mert számtalan a' példa, hogy sokan több évi adóval tartozván vagy mitem dolgoznak, vagy a' szorult mezei gazdától kívánságuk szerinti bért csikarván, bár köztudomásra hetenként szép summát szereznek, az adó fizetését sürgető tisztségnél mégis keresetalkalom hijával mentegetőznek. Ez által azon kívül, hogy a' megyei határozatok iránti köteles tisztelet sértetlen maradna, — az iszákosságra vezérlő henyesség eltávolítatnék, 's a' jobbágy észre sem venné, milly könnyű szerrel rovatik le adója, a' napszámások kényétől jelenleg függő mezei gazda pedig, illy üdvös, őt boldogítani képes rendelet hatását örökre áldaná!

Milly akadályokra bukkannak a' honi ipar előmozdítására czélzó igyekezetek, mellyek kereskedésnek csekély voltánál fogva, minden józan mezei gazda ügyelmét 's erejéhez képesti pártolását méltán megérdemlik: tanusitja Sztitanyi Ullmann Móricz urnak megyénk alispánjához nyújtott abbeli panasza, hogy a' Pestről Pozsony felé viendő vasutvonalon Ersekújvártól Sellyéig, a' már leasott czúvekeket és oszlopokat a' mellékhelységek lakosai kihuzgálják 's elhordják. Sajnos dolog, hogy e' szemrehányás éppen vidékünket éri, még pedig azon részt, melly a' vállalatt' létesültével leginkább fogja gyümölcseit szedni!

Es z t e r g a m, nyárhó 22ikén 1838. Becses lapjaiban megjelenni szokott hírkalászok sorozatába részemről is el nem mulasztatom, hogy a' természet némi működéséről egyet ne tűzzek, 's számos kalangyákra szaporítva, Önnek a' mi mult hétben megkezdett közpészterüleg fizető aratásunknál bővebbet ne ohajtsak.

Több hetek óta a' rekkenő hévtől felszaradt szőlő 's egyéb veteményes földjeikre esőt sovárgó gazdáink tegnap éji egy óra tájban, szerencsétlenségünkre, szelvéz 's jégzáporral sújtattak, szőlőik két évvel éppen semmi, 's most harmadikban pedig igen silány termék ígéro itt ott mutatkozott szőlő fűrők is a' jég által — már másod ízben — megtizedeltetve, veteményeik' egy része pedig zápor által lesodortatva, annyiszor izzadt munkájokért ismét csaknem a' keserű semmivel lesznek fizetve, 's így sorsuk annyival is inkább szánandó, mivel a' tavaszi vizár rombolta házaik építésire sokaknak eddig is mostoha erszényük a' felettebb drága napibérekre kiaspasztvák; mindazonáltal városunkban elég élénken munkálódva egyszerű csinban már számos ház elkészült; csak kár, hogy városi hatóságunk utczáink lehető rendezését ideigleni mérnökére bízván, a' sürűben emelkedő ház-sorok közül kitünő ügyetlenségért lehetlen minden csinosodást kedvelőnek nem szomorokodnia.

Több épületen már szemléltető a' martius' 13ki vizárlást jegyző magyar felirat, azok közt egy német is — melly bihetőleg onnan eredhet — hogy valamely pesti, ki magát Ön lapjaiban nem ártatlanul korholtatni olvasá, a' vizár magosságát jelentő német felírás helyébe magyart alkalmazza, a' kiküszöböltet pedig városunkbéli a' pestinek némi kárenyhítésére megvásárolván, házfalára igazítá, felejtkezvén arról hogy nálunk mart. 15. nem pedig 15. mint Pesten, „V a s s e r h ö (c) h e d e n 15. März 1838.“ özőnlött olly nagy magosságban az arat.